

Motion till riksdagen 2025/26:592

av Staffan Eklöf (SD)

Folkets granskningsnämnd för granskning av public service

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för och upprätta en folkets granskningsnämnd för granskning av public service och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Public service (PS) handlar om medieverksamhet som görs i det allmännas tjänst. Det uppfyller flera mycket viktiga behov i en demokratisk och fungerande stat. För att PS ska uppfylla dessa behov krävs dock att PS agerar opolitiskt, opartiskt och sakligt. För den skull finns granskningsnämnden. Granskningsnämndens ledamöter tillsätts från mediebranschen och akademien.

Ett stort antal av PS inslag har anmälts till granskningsnämnden och det finns en stor opinion som anser att PS ofta brister i opartiskhet. Det gäller i många avseenden, i fråga om både kommentarer, val av reportage, vinkling av reportage, felöversättningar och uteblivna följdfrågor. Om man antar att bristerna inte är avsiktliga, så får man anta att de uppkommer till följd av en ensidig rekrytering av personer med liknande utgångspunkter, en förhärskande jargong hos redaktionerna eller någon annan subkulturell anledning. Det faktum att granskningsnämndens ledamöter rekryteras från mediebranschen innebär en risk just ur ett subkulturellt perspektiv. Den subkultur och skevhet som finns på redaktioner skulle kunna finnas även hos granskningsnämndens ledamöter. Även akademien har subkulturella drag. I frågor där de båda gruppernas subkulturer överlappar finns risk att hela granskningsnämnden inte förmår förhålla sig opartisk. Ett exempel kan kanske vara internationalism gentemot nationalism. Kanske är det därför som antalet fällningar är så lågt; 3 % av medborgarnas anmälningar ledde till fällning under år 2019, enligt Wikipedia.

Det finns således ett behov av en instans som höjer sig över subkulturer. Externa analyser av bland annat bolagens opartiskhet är viktiga analyser av helheten. Men dessa bör kompletteras med en oberoende, folkets granskningsnämnd som granskar enskilda inslag.

Jag anser att en folkets granskningsnämnd ska inrättas. Valmyndigheten ska ansvara för att genom lottdragning utse ett tillräckligt stort antal vuxna medborgare som tjänstgör i förslagsvis två år som folkets granskare och får ersättning för den arbetstid de lägger ned i uppdraget. Folkets granskare ska avgöra sina ärenden genom dold omröstning bland granskarna och de ska bistås av ett sekretariat. Förutsättningarna i detalj får föreslås i utredning.

Folkets granskningsnämnd ska kunna granska granskningsnämndens arbete med granskningar och hur de behandlar anmälningar. Den ska även kunna granska PS direkt.

Folkets granskningsnämnd ska ha samma granskningsrätt och samma tillgång till material som granskningsnämnden för radio och tv men inte ha möjlighet till föreläggande med vite. Däremot ska folkets granskningsnämnd ha tillräckligt goda möjligheter att kräva rättelser av felaktiga, partiska, politiskt vinklade och osakliga inslag, på ett sådant sätt att de flesta som nåddes av det bristfälliga inslaget också nås av rättelsen. Nämndens slutsatser ska rapporteras till Mediemyndigheten och regeringen samt också publiceras på ett sådant sätt att de är lättillgängliga för medborgarna.

Folkets granskningsnämnds arbete kan också bidra till andra övergripande analyser av PS objektivitet och saklighet.

Staffan Eklöf (SD)